

SLOCHTEREN – NEDERLANDS HERVORMDE KERK

De basis van de huidige kerk wordt gevormd door wat eens het dwarsschip was van een kruiskerk uit de 13e eeuw. De parochie die deze liet kerk bouwen bestond al in 1291, zo blijkt uit een opgetekend conflict tussen Slochteren en naburige kerspelen met de dekens van Loppersum. Gezien de grootte van het transept moeten de nederzetting en de bijbehorende kerk behoorlijk groot zijn geweest.

In 1781 liet Hendrick de Sandra Veldtman, de toenmalige unicus collator, het grootste deel van de kerk slopen. Alleen het dwarsschip bleef staan, maar werd wel verlaagd. Mede door een felle brand in 1881 werd besloten het resterende deel ingrijpend te verbouwen en de buitenkant van een pleisterlaag te voorzien, daarmee de toren achterlatend als het enige deel van de oorspronkelijke kerk. Het laatromaanse aanzicht van de kerk werd in ere hersteld door het verwijderen van de bepleistering bij de restauratie van 1986-'88.

De kerk is een recht gesloten zaalkerk met schilddak en een vrijstaande toren. Kerk en toren staan op een verhoogd kerkhof. De ingang is aan de noordkant. Boven de ingangspoort met in de sluitsteen het jaartal 1650 is een gedenksteen gemetseld met het jaartal 1783 en de vermelding *'Tot Godes eere, ter vergaderinge zyner gemeente en uytoeffeninge van zynen heyligen dienst'*. De nu gesloten westzijde is een staalkaart van bouwkundige ingrepen door de eeuwen heen en de afsnijding van de hoge spaarvelden is een duidelijke indicatie voor de verlaging van het transept. Opvallend zijn de boven de grond uitstekende ontlastingsbogen om de gevels te dragen. De oostzijde kreeg een uitbouw om plaats te bieden aan de herenbank. De vrijstaande toren werd rond 1300 gebouwd en heeft een zadeldak met puntgevels. Deze gevels worden verlevendigd door klimmende spaarvelden.

In de toren hangt een door Seghebodus in 1373 gegoten klok met een doorsnede van 126 cm en een gewicht van 1300 kg. Op de klok staat de tekst "IN HONORE SANCTE CUNARIS SANCTE MARIE SANCTE IOHANNIS SANCTI VITI AC OMNIUM SANCTORUM PER MANUS [Z]EGHEBODI FUSA SUM + FRATER TOMAS DE FLORIDO ORTO ABBAS FECIT HOC FIERI VAS", hetgeen betekent "Ter ere van de heilige Cunera, de heilige Maria, de heilige Johannes, de heilige Vitus en alle heiligen ben ik gegoten door de hand van Segebodus + broeder Tomas, abt van Bloemhof, heeft deze klok doen vervaardigen. Daarnaast bevat de klok een eenvoudige afbeelding van een hoofd op een schaal, verwijzend naar de onthoofding van Johannes de Doper.

De verbouwingen hebben een duidelijk stempel gedrukt op het interieur; de ruimte voor de herenbank werd later afgescheiden om als consistorie te dienen. De oorspronkelijke stenen gewelven zijn vervangen door een houten zoldering. Hier en daar zijn, naast oude gewelfaanzetten, nog laatromaanse spaarvelden en omkraalde nissen zichtbaar. Andere interessante elementen in de kerk zijn een staand opgestelde zerk voor Zeino Henrick Rengers († 1613) en de, uit de kerk van Harkstede afkomstige rouwborden van Henric Piccardt († 1712) en zijn vrouw Anna Elizabeth Piccardt-Rengers († 1704).

Verder is er een zwartgelakte neoklassieke preekstoel uit het begin van de negentiende-eeuw en het door de gebroeders Van Oeckelen gebouwde orgel uit 1885. Dit was hun tweede orgel voor deze kerk. Het in 1869 door hen gebouwde instrument was bij de brand in 1881 verloren gegaan. Het orgel is sinds de bouw niet meer gewijzigd.

Bronnen:

* *Voorloopige lijst der Nederlandsche Monumenten van geschiedenis en kunst. Deel XI. De provincie Groningen (1933)*

* *De Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst. Deel VI: Oost-Groningen. Dr. M.D. Ozinga, 1940*

* *Monumenten in Nederland. Groningen. Ronald Stenvert, Chris Kolman, Ben Olde Meierink, Sabine Broekhoven en Redmer Alma, 1998*

* *C. H. Peters: Oud Groningen, Stad en Lande, Groningen, 1921*